

In memoriam

Tena Martinić **(Split, 1933. – Zagreb, 2020.)**

Konstituiranje čovječnosti čovjeka, odnosno biti čovjeka u oblikovanju i iskazivanju stvaralačkih mogućnosti, smisao je kulture – mišljenje je Tene Martinić, mjerodavno u rasponu od socioloških istraživanja do profiliranja kulturne politike. Polaznjem od toga da su autonomija u odlučivanju i profesionalna ispravnost, kao izražaj odgovornosti, bitni zahtjevi savjesnog kulturnog djelovanja, Martinićeva nadilazi stajalište da je kultura »nadgradnja« koja dopijeva nakon »materijalne proizvodnje« kao element provođenja slobodnog vremena. Kultura nije sekundarna, da bi se ulaganje u nju, u kritičnim trenucima, stavilo na marginu. Naprotiv, uloga je kulture primarna jer se u njoj određuje svrha čovjekove proizvodnje i otkriva smisao njegove opstojnosti. Stoga, kulturna činjenica nije okamenjeni epifenomen, već je medij u komuniciranju, kao dodirna točka onoga što je bilo – u intenciji prema onome što bi trebalo biti. Zbog očitovanja u potencijalu uspostavljanja prostora i vremena po mjeri čovjeka kao odrednice njegova bivstvovanja, kulturna je činjenica povijesnog značenja (u prijenosu vrijednosti iz prošlosti u budućnost).

Misleći kako apoteoza tržišta susteže čovjeka u okviru njegova klasnog položaja pa se kultura u tome sklopu otklanja od svoje bitne uloge čovjekova emancipiranja, u življenju i stvaranju, Tena Martinić naglašava dužnost politike, radi svoje demokratske legitimacije, da nijedan pojedinac ne ostane izvan kulturne sfere. Pa i takva prozaična konstatacija »da je svojevremeno postojala svijest o prostoru ne bi jadranska magistrala prolazila kroz urbani prostor (Crikvenica i Trogir), nego bi ih na dovoljnoj udaljenosti zaobilazila« (Tena Martinić, *Kultura kao samoodređenje: pretpostavke za kulturnu politiku*, Cekade, Zagreb 1986., str. 86), pretpostavlja neophodnost obrazovanja i odgoja za prihvaćanje i oblikovanje vrijednosti značajnih u uspostavljanju »zajedničke osjetilnosti« radi sudjelovanja u društvenom planiranju, u kojem prostor ne bi bio puki objekt iskorištavanja, već područje primjerene egzistencije svakoga pojedinca.

Sve u svemu, nastojanja Tene Martinić upućuju na simbiozu filozofije kulture, u antropološkom pitanju o tome što kultura jest kao čovjekova specifičnost, znanstvenog istraživanja i tumačenja u dosegu do svakog životnog detalja i osmišljenog planiranja u oblikovanju svijeta.

Tena Martinić rođena je 13. svibnja 1933. godine u Splitu, u kojem je završila osnovnu školu i gimnaziju. Studirala je filozofiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Diplomirala je 1960. godine, a već u studentsko doba postala je jedna od urednica revije za kulturu *15 dana* (1957. – 1962.). Na Fakultetu političkih nauka (danas Fakultetu političkih znanosti) Sveučilišta

u Zagrebu počela je raditi odmah nakon njegova osnutka 1962. godine. Na njemu je doktorirala 1974. godine s disertacijom »Slobodno vrijeme i potrošačko društvo«, pod mentorstvom Josipa Županova. Na istom je fakultetu nastavila svoju istraživačku i nastavničku djelatnost sve do umirovljenja 1996. godine. Bila je na stručnom usavršavanju u Parizu i Münchenu. Pokrenula je studij novinarstva i bila njegova pročelnica od 1977. do 1980. godine, a u status redovne profesorice izabrana je 1986. godine. Predavala je sociologiju kulture i sociologiju masovnih medija, surađivala je na Trećem programu Radio-Zagreba (Hrvatskog radija) te u časopisima *Politička misao*, *Revija za sociologiju* i drugima. Uz mnoge oglede u časopisima, objavila je knjige *Slobodno vrijeme i suvremeno društvo* (Informator, Zagreb 1977.), *Kultura kao samoodređenje* (Cekade, Zagreb 1986.) te *Postmoderna – svakidašnjica – komunikacija* (Naklada Benja, Opatija 1994.). Bila je članica Hrvatskog filozofskog društva i Hrvatskog sociološkog društva. Preminula je u Zagrebu 30. travnja 2020. godine.

Vinko Grgurev